

Univerzita Karlova v Praze  
Filozofická fakulta  
Fonetický ústav

doc. PhDr. Jan Volín, Ph.D.

**Vyjádření školitele**  
ke studiu a disertační práci Lenky Weingartové  
***Identifikace mluvčího v temporální doméně řeči***

Mgr. Lenka Weingartová zahájila své doktorské studium v akademickém roce 2011-2012. Od samého počátku byla studentkou výjimečnou, a to nejen proto, že nastoupila ke studiu internímu, a tedy intenzivnímu, což na pražském Fonetickém ústavu FF UK nebylo do té doby obvyklé, ale zejména proto, že od počátku pracovala s nesmírným nasazením a zaujetím pro fonetické bádání. O svých studijních povinnostech měla vždy velmi přesný přehled, plnila je s předstihem a plánované výstupy pravidelně překračovala. To je možno vyčíst z elektronických záznamů o studiu, ze seznamu jejích publikačních a konferenčních výstupů, ale bylo by to ještě zřejmější, kdyby se registrovaly i její grantové žádosti (z nichž nejvýznamnější byl rozsáhlý projekt pro tzv. Norské fondy), její organizátorská práce (zejména v rámci akce PRVOUK) a její nezištná pomoc kolegům a mladším studentům v pracovních záležitostech.

Mgr. Lenka Weingartová se nikdy nespokojovala jen s pouhým plněním studijního plánu. Vždy ji zajímaly širší souvislosti jejího výzkumného úkolu s dalšími jevy prozodického i segmentálního plánu zvukové podoby jazyka. Tak obohatila výzkumné aktivity Fonetického ústavu např. experimentováním s několika metodami měření spektrálního sklonu samohlásek za různých podmínek nebo sondami do oblasti české angličtiny, kde mimo jiné významně přispěla k rozšíření materiálové základny tohoto dlouhodobého výzkumu. Díky její energii a cílevědomosti se navíc upevnily vztahy se zahraničními partnery, neboť zapůsobila velmi dobře na německém pracovišti v Kielu, kde byla na krátkodobé stáži, a následně dokázala iniciovat i další kroky vědecké spolupráce. Podobně pozitivně působila i v kontaktech s fonetiky polskými a francouzskými.

Disertační práce Mgr. Lenky Weingartové je dalším významným a platným příspěvkem k řešení fonetické problematiky. Týká se časové domény zvukového plánu a zaměřuje se na budování modelu temporálních průběhů v souvisle mluvené češtině. Staví na materiálu, který je vhodným kompromisem mezi tzv. „laboratorní řečí“ (tj. čtení slov či frází zbavených kontextu) a řečí spontánní, kterou je obtížné získávat v dostatečné technické kvalitě a také

v dostatečném množství, aby bylo zaručeno reprezentativní zastoupení různých sledovaných jevů. V předložené práci byly využity hrané dialogy, které zaručovaly jak kontextové ukotvení, tak mnohonásobné opakování stejných slovních spojení různými mluvčími.

V prvních pěti kapitolách práce představuje autorka pozadí výzkumného problému. Na příkladech relevantní literatury seznamuje čtenáře jednak s teoretickým zázemím temporálních analýz, jednak se studii, které v této oblasti výzkumu již byly na češtině provedeny. Uváděné zdroje autorka poučeně komentuje a kriticky hodnotí. Již zde, ale ostatně pak i v celé práci, je patrné, že Lenka Weingartová je schopna psát přehledně, srozumitelně, a přesto neopouští zásady odborného stylu.

Metodika výzkumu je popsána velmi důkladně, což je v souladu s dnešními konvencemi. Ty autorka velmi dobře zná a ctí, jak to prokázala ve svých publikačních výstupech již před dokončením této disertační práce.

Výsledky jednotlivých částí analýzy a modelování přináší řadu zajímavých a užitečných zjištění. Je např. dobré vědět, že temporální údaje dávají větší smysl, jsou-li vztaženy ke slabikám. Jejich vztažením k jednotlivým hláskám se existující trendy zatemňují – viz např. obrázek 8.49 na s. 87 a související text. Na jiném místě autorka důkladně konkretizuje obecnou skutečnost, že totiž trvání hlásek nesouvisí přímo s průměrným artikulačním tempem. Např. na s. 119 je uvedeno, že „korelace trvání [a] a tempa (hláskového) je  $r = -0,67$  (středně silná korelace, statisticky významná:  $p < 0,001$ )“. Z prezentace je zřejmé, že nejrychlejší mluvčí rozhodně nemá všechny hlásky nejkratší a podobně nejpomalejší mluvčí nebude produkovat všechny hlásky s nejdelším trváním. Tato skutečnost už přímo odkazuje k hlavnímu úkolu disertace, a to k ověření možností využití informací z temporální domény při určování identity mluvčího. Mgr. Lenka Weingartová dále ukázala, že individuální variabilitu zachycují samohlásky lépe než souhlásky (oddíl 9.4). Kromě toho ještě určitým způsobem rehabilitovala globální temporální ukazatele, neboť z výsledků je patrné, že jejich modifikace by mohly vést k užitečným nástrojům kvantifikace individuálních zvyklostí mluvčího. Autorka ovšem hodnotí své nálezy velmi střízlivě a skromně. Přitom určitě ví, že její práce otevírá v dané oblasti bádání celou řadu nových možností.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem předloženou disertační práci Mgr. Lenky Weingartové jednoznačně doporučuji k obhajobě, neboť beze zbytku splnila požadavky na tento druh prací kladené. Klasifikuji ji stupněm *prospěla* (na předepsané stupnici "prospěla/neprospěla").

V Praze dne 28. 4. 2015

.....

doc. PhDr. Jan Volín, Ph.D.